

Dětský domov se školou Bystřice pod Hostýnem

Zpráva z návštěvy zařízení

Adresa zařízení:	Havlíčková 547, 768 61 Bystřice pod Hostýnem
Zřizovatel:	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Ředitel:	Mgr. Jiří Vodák
Typ zařízení:	dětský domov se školou
Kapacita:	40 dětí
Datum návštěvy:	26. dubna 2021
Datum vydání zprávy:	7. září 2021
Návštěvu provedli:	Mgr. Tereza Slachová, Mgr. Martin Ježek, Mgr. Adéla Frédy a Mgr. Michaela Trávníčková

Mgr. Monika Šimůnková
zástupkyně veřejného ochránce práv

Obsah

Obsah.....	2
Úvodní informace	3
Shrnutí	7
Kapitola.....	8
1. Psychologická péče	8
2. Rozvoj samostatnosti	9
3. Práce s rodinou	11
4. Vzhled pokojů.....	12
Přehled opatření k nápravě.....	14

Úvodní informace

Systematická návštěva a její cíl

Od roku 2006 veřejný ochránce práv plní **úkoly národního preventivního mechanismu** podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.¹ Současný ochránce JUDr. Stanislav Křeček tuto část své působnosti přenesl na svou zástupkyni, tedy na mě.²

Proto **systematicky navštěvují místa (zařízení)**, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě, a to jak z moci úřední, tak v důsledku závislosti na poskytované péči. Výchovný ústav je jedním ze zařízení, jež mohu navštívit.³

Cílem návštěv je posílit ochranu před špatným zacházením.⁴ Návštěvy probíhají zásadně neohlášeně a jejich provedením zpravidla pověřují pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv,⁵ konkrétně právníky, psychology, speciální pedagogy a sociální pracovníky. Šetření spočívá v prohlídce zařízení, pozorování, rozhovorech s ředitelem, zaměstnanci a umístěnými dětmi, studiu vnitřních předpisů zařízení a dokumentace.⁶ Návštěvy jsou preventivní, s cílem působit do budoucna a zvyšovat standard poskytování péče.

Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení

Po každé návštěvě **sepíše zprávu. Většinou obsahuje návrhy opatření k nápravě.** Zpráva slouží k dialogu se zařízením a jako vodítko k předcházení špatnému zacházení nebo jeho odstranění. **Zpráva nepopisuje zjištěnou správnou praxi zařízení** odpovídající dobrým standardům zacházení. **Soustředí se pouze na možné nedostatky.** Proto může působit velice nepříznivě a nevyváženě. Prosím čtenáře zprávy, aby na to pamatovali. Bez ohledu na závěry zprávy si vážím náročné práce všech zaměstnanců zařízení.

1 Na základě § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném ochránci práv“).

2 Podle § 2 odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv. Více na www.ochrance.cz, v sekci *O nás*.

3 Podle § 1 odst. 4 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv.

4 Špatným zacházením se rozumí jednání, které nerespektuje lidskou důstojnost a dosahuje určitého stupně závažnosti (samo o sobě, nebo při kumulativním účinku jednotlivých zásahů). Ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy může mít špatné zacházení například podobu špatných materiálních podmínek, pokud by jimi byla překročena nevyhnutelná míra strádání a ponížení spojená s omezením osobní svobody, neprofesionálního jednání nebo dokonce násilí ze strany personálu, nezajištění ochrany před ublížením nebo zneužitím ze strany třetích osob, nerespektování práva na soukromí, práva na rodinný život (neoprávněné omezování kontaktu s rodinou), nerespektování sociální autonomie či práva dítěte na spoluúčasti při rozhodování o vlastním životě.

5 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

6 Podle § 21a ve spojení s § 15 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu pošlu zařízení se žádostí o vyjádření k popsaným zjištěním a navrženým opatřením.⁷ Pečlivě se zabývám sdělením (vysvětlením), které mi zařízení zašle.

Navržená **opatření k nápravě** se liší svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Pro snazší orientaci obsahuje zpráva na konci **přehled** opatření k nápravě. Navrhují také **termín provedení**.

- Bezodkladná opatření je třeba provést zpravidla do 7 dnů od obdržení zprávy. Není-li to možné, provedou se v nejkratší možné době. Za bezodkladná označuji opatření, která považuji za naléhavá a velmi důležitá, anebo opatření běžně snadno proveditelná.
- Opatření s delší lhůtou je třeba provést ve stanovené lhůtě, zpravidla do jednoho měsíce, tří měsíců, šesti měsíců nebo jednoho roku.
- Opatření s průběžným plněním navrhuji tam, kde je třeba zavést určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Očekávám, že zařízení opatření zavede co nejdříve a bude dbát na dodržování doporučené praxe.

Ráda bych, aby zařízení ve vyjádření ke zprávě sdělilo, že (1) opatření provedlo a jak, nebo (2) kdy a jak opatření provede, nebo (3) navrhne jiné vhodné opatření a termín.

Pokud budu vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů **považovat za dostatečná**, vyrozumím je o tom. Mohu si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je vysvětlení zjištěných pochybení, doložení opatření k nápravě či věrohodný příslib jejich provedení.

Pokud vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů **nebudu považovat za dostatečná**, vyrozumím o tom nadřízený úřad (vládu, není-li nadřízeného úřadu), případně informuji veřejnost.⁸ Rovněž mohu přijet na kontrolní návštěvu.

Po ukončení vzájemné komunikace **zveřejním anonymizovanou zprávu z návštěvy zařízení** (s výjimkou jmen osob pověřených vedením zařízení) a **obdržená vyjádření** v databázi Evidence stanovisek ochránce (ESO).⁹

Po dokončení řady návštěv zařízení téhož druhu **vydávám tzv. souhrnnou zprávu**. Tu také zveřejňuji a posílám ji příslušným orgánům veřejné moci. V souhrnné zprávě bez vazby na konkrétní zařízení shrnuji svá zjištění a doporučená opatření k nápravě, navrhuji systémová doporučení, případně vytvářím standard dobrého zacházení. Souhrnná zpráva může sloužit nenavštíveným zařízením jako vodítko k odstranění špatného zacházení a jeho předcházení.

⁷ Ustanovení § 21a odst. 3 a 4 zákona o veřejném ochránci práv.

⁸ Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

⁹ Evidence stanovisek ochránce (ESO) je dostupná z <https://eso.ochrance.cz>.

Charakteristika zařízení

V dětském domově se školou v Bystřici pod Hostýnem (dále jen „domov“) poskytují náhradní péči chlapcům plnicím povinnou školní docházku, a to do naplnění kapacity 40 míst.

Chlapci jsou rozděleni do 6 skupin, z toho dvě jsou zaměřeny na výchovně-léčebnou péči a jsou tedy personálně posíleny (v denní službě je vedle vychovatele vždy přítomen také asistent pedagoga).

Prostory domova jsou rozděleny do třech budov (A, B, C) a zahrnují bytové jednotky pro ubytování chlapců, dále rozlehlou tělocvičnu s bohatým sportovním zázemím (vybavení na míčové sporty, hokej apod.), jídelnu, školu s třídami, relaxační místnost, dílnu/hudebnu a administrativní prostory pro personál.

V domově v době návštěvy poskytovali péči také dvěma chlapcům s uloženou ochrannou výchovou, a to na základě výjimky udělené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Režim zacházení s těmito chlapci se nijak významně nelišil od režimu zacházení s chlapci s nařízenou ústavní výchovou.¹⁰

Obrázek 1: Foto areálu domova, zdroj <https://www.ddbystrice.cz/>

Průběh a účel návštěvy

Návštěva proběhla dne 26. dubna 2021 po předchozím telefonickém ohlášení učiněném z důvodu probíhající epidemie nemoci Covid-19. O podrobnostech návštěvy byl ředitel informován osobně při jejím zahájení. Zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) mu rovněž předali pověření k provedení návštěvy a vyžádali si potřebnou součinnost a dokumentaci.

¹⁰ Formálně zařízení dodržuje rozdíly vyplývající ze zákona o ústavní a ochranné výchově, prakticky se však režim neliší.

Návštěva byla zaměřena na **podmínky výkonu ochranné výchovy**.¹¹ S ohledem na provázanost obou režimů v domově lze však popsána zjištění a doporučení uplatnit rovněž v péči o děti s nařízenou **ústavní výchovou**.¹²

Návštěvu provedli právníci Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Tereza Slachová, Mgr. Martin Ježek a Mgr. Adéla Frédy. Na šetření se též podílela pověřená expertka z oboru speciální pedagogiky Mgr. Michaela Trávníčková. Zaměstnanci si v doprovodu ředitele prohlédli zařízení a poté hovořili s ředitelem, sociální pracovnící, vedoucím vychovatelem, psycholožkou, etopedkou, jedním z vychovatelů a dvěma chlapci s uloženou ochrannou výchovou.

Ředitel i na místě zastižený personál poskytl veškerou součinnost, za což děkuji.

11 Jedná se o opatření ukládané dle zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za **protiprávní činy** a o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů. Jeho účelem je kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého a chránit společnost před pácháním provinění osobami mladšími 18 let.

12 Jedná se o jednu z forem péče o dítě. Nařizuje se v **občanskoprávním řízení** tehdy, jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit.

Shrnutí

Během návštěvy jsem se nesečkala s ničím, co by svědčilo o špatném zacházení s dětmi ve smyslu Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Přesto si dovolím upozornit na čtyři oblasti, v nichž v případě navštíveného domova spatřuji rezervy.

Jedná se v první řadě o **podobu (a šíři) poskytované psychologické péče**. Ta je podle mých zjištění poskytována pouze nárazově a bez dlouhodobých cílů. Jedná se o problém, který do jisté míry může souviset s výší úvazku zaměstnaného psychologa/psycholožky. Doporučuji proto mé závěry v tomto bodě konzultovat se zřizovatelem.

Prostor pro zlepšení spatřuji rovněž v oblasti **posilování samostatnosti** chlapců. Situaci popisují na příkladu užívání uzamykatelných skříněk a realizace nákupů oblečení a obuvi pro chlapce.

Za důležitou (a ze strany zařízení v tuto chvíli ne zcela naplněnou) oblast považuji rovněž **práci s rodinami** chlapců. Jsem si vědoma toho, že kvalita spolupráce s rodinou není záležitostí pouze domova samotného, ale nezbytně také rodin chlapců a mimo to také příslušných pracovníků OSPOD, kteří jsou s rodinami dlouhodobě v kontaktu. Přesto si dovoluji zařízení pobídnout k větší aktivitě v této oblasti.

Poslední oblastí, které se ve zprávě věnuji, je oblast **estetizace pokojů** chlapců. Stejně jako v ostatních zmiňovaných oblastech se nejedná o příklad špatného zacházení, ale (jak dále popisují) mám za to, že práce na změně povede k lepší psychické pohodě chlapců, a tím i snad k úspěšnější práci s nimi.

Co naopak v praxi domova oceňuji, je **podpora co nejintenzivnějšího kontaktu chlapců s jejich rodinami** (ať už formou telefonátů, dovolenek či návštěv) a snahu o **přizpůsobení společných prostor běžné (nikoliv ústavní) domácnosti** – např. pojmenování skupin jako „byty“, instalace akvárií ve společných prostorách apod. Chlapci si v rozhovorech rovněž pochvalovali **pozitivní přístup personálu** k nim, což v zařízeních daného typu není v žádném případě samozřejmostí.

Během návštěvy se mi rovněž dostala řada informací o obecnějších (systémových) problémech v oblasti ukládání a následného výkonu ochranné výchovy, např. podoba spolupráce s probačními úředníky či způsob výkonu společensky prospěšné činnosti jako jednoho z trestů. Tyto informace dále využiji ve své systémové práci s tématem ochranné výchovy.

Věřím, že jak vedení domova, tak ani jeho personál nebude mé závěry popsané v této zprávě vnímat jako znevažování jejich nelehké a bezesporu záslužné práce, ale jako podnět pro zkvalitnění práce s dětmi.

Kapitola

1. Psychologická péče

Děti s problémy a poruchami chování a emocí, s deprivací a špatným rodinným zázemím potřebují pravidelnou práci zaměřenou na vnímání emocí (svých i ve svém okolí), rozvíjení empatie a dalších sociálních dovedností, a zároveň také zpracování pro ně náročných situací (ať již z rodiny, stesku po ní, nebo aktuálně proběhlých konfliktů v zařízení).

V domově je za tímto účelem na 0,5 úvazku zaměstnána psychologka.

Dle svých slov provádí zejména diagnostiku dětí, a to zejména těch, které neprošly diagnostickým ústavem. V rámci diagnostiky používá řadu testů a metod (uvádí Wechler, Lucher, kresba, scénotest aj.). Výsledky diagnostiky mohou být důležité pro nastavení specifického opatření práce s dítětem (např. v případě projevů ADHD, hraničního intelektu apod.), avšak ze zjištění, která mám k dispozici, **chybí výraznější provázanost výsledků testů s následnou výchovnou složkou péče.**

Pohovory s chlapci bývají zpravidla nárazové, týkají se částečně toho, jak se mají, co by si přáli (např. hra na saxofon u jednoho z chlapců) s následnou podporou (zajištění možnosti hry na flétnu u stejného chlapce). Dále jde spíše o „promluvy do duše“ o tom, co je důležité, a jak sama psychologka uvádí – přesvědčování (což není odlišné od rozhovoru dítěte např. s vychovatelem). Psycholožka **nemá zaveden pravidelný zacílený systém práce s dětmi**, např. po jejich přijetí, po útěku, po delší návštěvě doma s návazným zpracováním událostí, které se odehrály, po pro dítě těžkých situacích, jež se odehrály v domově (např. ty, kde konflikt přerostl v agresivitu). V tomto spatřuji rezervu.

Chybí rovněž pravidelná práce s jednotlivými (nebo alespoň rizikovými) chlapci a jakákoli návazná pravidelná práce, kterou by chlapci mohli očekávat a rozvíjet. To je však pravděpodobně záležitost spojená s vyšší úvazku. **Navrhují proto úvazek za tímto účelem navýšit.**

Poukázat chci rovněž na **metody práce** využívané v rámci psychologické péče. U „chlapce A“ se psychologka v rozhovoru s pracovníky Kanceláře odkazovala především na chlapcovo hraniční IQ. Předkládala názor, že díky této dispozici chlapec není schopen změny a vždy bude podléhat vlivům svých vrstevníků. Tento postoj psychologce neumožňuje práci na změně. Sama ve své psychologické zprávě však uvádí, že tento deficit je pravděpodobně spojen s porozuměním slovům. Mnohem podrobněji o tomto hovoří zpráva z diagnostického ústavu, kde je uvedeno, že chlapec po příchodu skoro vůbec nehovořil a nerozuměl česky, čeština se u něj rozvíjela až v průběhu pobytu.

V podobných případech by mohly pomoci jiné metody práce než ty, jež využívají verbální dovednosti dítěte, např.

- nejrůznější projektivní metody (skrže modelovací hmotu, výtvarné aktivity, hudbu, symboly),

- řízený ventil emocí,
- práce s tělem (např. vnímání zaťatých pěstí, zubů, staženosti těla),
- jiná práce s emocemi – pomoci jejich vnímání a diferenciací (pomocí kresby, hudby, hmatu, pohybu, imaginace, relaxace apod.).

I s dětmi s nižší intelektovou výbavou lze psychologicky pracovat na reflexi vlastních pocitů a emocí, rozlišování pocitů a nálad u ostatních s následným vhodným přizpůsobením svého chování. Pro práci s dětmi je možné využívat rovněž příběhy – např. s různými způsoby řešení situace a různými konci (říkané, kreslené, komiksy).

Chlapce A psycholožka popisuje jako nešťastného, který by spíše potřeboval jet domů. Jak s tímto pocitem nešťěstí a touhy být doma s rodinou pracuje, však nevedla.

Opatření:

- 1) začít s cílenou, pravidelnou a opakovanou psychologickou prací s dětmi, zaměřenou zvláště na dovednost dětí diferenciovat emoce, pocity a nálady a na ně navazující chování (bezodkladně),**
- 2) při psychologické práci s dítětem používat vhodných metod, které se nesoustředí pouze na verbální složku (průběžně).**

2. Rozvoj samostatnosti

Jedním z cílů péče o děti v zařízení náhradní péče by měl být rozvoj jejich samostatnosti a posílení jejich dovedností a sebedůvěry.¹³ Výzkumy ukazují, že např. klienti výchovných ústavů mají v dospělosti sklony řešit své problémy co nejjednodušší cestou – i nezákonnou, očekávají od okolí, že se o ně postará bez jejich přičinění, bojí se rozhodovat sami za sebe (dříve se rozhodovali ve skupině), nejsou ochotni se dále sebevzdělávat a mají problém vést samostatný život bez vazby na nějakou sociální službu.¹⁴

2.1 Nákup osobních věcí

Oděv a obuv (a pravděpodobně i hygienické potřeby) si děti nekupují samy. Vybírají si je ze skladových zásob domova. Dle slov personálu v obci není takový výběr, aby si chlapci mohli nakupovat sami, navíc u samostatného nákupu chlapců hrozí, že si jsou schopni sehnat jakoukoli účtenku, aby vše doložili, ale peníze využijí jinak. Personál se snaží nakupovat dětem oděv a obuv značkové, které vydrží, ve slevách velkých obchodních domů, nejen více velikostí, ale také barev a typů tak, aby si chlapci mohli vybrat dle svého vkusu. Oděv a obuv jsou pak opatřeny číslem dítěte. Děti mohou mít vlastní oděv a obuv z domova.

13 Výnos ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 5/2016, kterým se stanoví standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči (dále jen „standardy kvality“).

14 KŘÍŽOVÁ, S. Výchově vzdělávací program pro výchovné ústavy určený klientům ve věku 15–18 let a jeho návaznost na praktický život. Olomouc, 2008. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Katedra antropologie a zdravotní vědy. Vedoucí práce PhDr. Helena Skarupská, Ph.D., s. 60.

Mám za to, že by v rámci podpory samostatnosti chlapců mohl domov do budoucna praxi změnit a realizovat **částečný nákup osobních věcí nebo darů společně s chlapci**. Nakupování oděvu a obuvi/darů (případně i hygienických a čistících potřeb) je další možnost kontaktu chlapců s reálným prostředím za zdmí ústavu a umenšuje ústavní kolektivní rys pobytu v domově. Zároveň umožňuje chlapcům mít představu o cenách, o tom, co si reálně mohou dovolit, přidat si na „vysněnou věc“ ze svého kapesného – tedy trénuje v praxi základní finanční gramotnost. Umožňuje vybrat si individuálně sám, a tvořit tak vnější profil své osobnosti. Ohraničení cenou a kvalitou nebude jistě pro personál problém nastavit.

Je možné vyrazit odpoledne s chlapci na nákup do většího města do vhodného obchodního domu. Motivačním prvkem k vhodnému chování pak může být i možnost následné osobní vycházky v obchodním centru nebo v daném městě, která s nákupem může i nemusí souviset. V době pandemických opatření pak je možné s dětmi trénovat nákup přes internet.

Opatření:

- 3) realizovat částečný nákup osobního oděvu, obuvi a darů (případně i hygienických potřeb či dalšího drogistického zboží) společně s dětmi (průběžně).**

2.2 Uzamykatelný prostor

Chlapci mají možnost uložit si drobné osobní předměty (mobily, sluchátka) do malých uzamykatelných skříňek v obývacím pokoji. Tuto praxi oceňuji, mám však za to, že by bylo vhodné tyto skříňky **přesunout přímo do pokojů** chlapců.

Obrázek 2: Uzamykatelné skříňky na bytě č. 4 (na obrázku vlevo nahoře)

Klíče od skříňek u sebe mají vychovatelé a chlapcům je vydávají na požádání – reagují tak na problémy spojené se ztracenými či zalomenými klíči.

V rámci učení a podpory samostatnosti doporučuji tuto praxi změnit, dát chlapcům možnost mít klíče při sobě a učit je s nimi zacházet. Jedná se podle mého názoru o dovednost důležitou pro samostatný život.

Opatření:

- 4) přesunou skříňky chlapců do jejich pokojů (do 1 měsíce).**
- 5) učit chlapce zacházet s klíči od uzamykatelných skříňek a dát jim možnost mít je při sobě (průběžně).**

3. Práce s rodinou

Zařízení by mělo spolupracovat také s rodinami dětí a poskytnout jim pomoc při zajišťování záležitostí týkajících se dítěte, včetně rodinné terapie a nácviku rodičovských a dalších dovedností nezbytných pro výchovu a péči v rodině.¹⁵

¹⁵ Ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Spolupráce s rodinou v domově probíhá především za účelem vyjasnění a jednoznačnosti pobytu dítěte v zařízení (např. písemné souhlasy rodičů s nabízenými aktivitami dětí a s poskytovanou péčí), a dále ohledně dohodnutí víkendů a dovolenek dětí v rodinném prostředí. S rodiči hovoří o aktuálním stavu v některých případech také etopedka, v takovém případě je cílem sladit společný postup vůči dítěti.

Zařízení podporuje maximální možný kontakt dětí s rodiči (návštěvy v zařízení, dovolenky, telefonáty), což hodnotím velmi pozitivně.

Naopak rezervy spatřuji v oblasti **strukturované práce s rodinou** či rodiči zacílené na návrat dítěte do rodiny. Zařízení nerealizuje sanační a terapeutické postupy, jejichž cílem by byl návrat dítěte do rodiny. Spolupráce s rodinou ani žádná jiná účinná pomoc rodičům není v tomto směru v zařízení realizována. Podobně je tomu v případě zajištění terapie či nácviku rodičovských dovedností či jiných sanačních postupů. Chybí vědomé vzájemné podporování oboustranného vztahu rodič-dítě.

Jsem si vědoma, že zařízení v oblasti práce s rodinou často spoléhají na OSPOD. V tomto však souhlasím s názorem předchozí ombudsmanky, která opakovaně popisovala důležitost role zařízení náhradní výchovy směrem k rodičům. Důvodem je fakt, že zatímco OSPOD je v očích rodičů zpravidla ten, kdo jim dítě odebral, oni jsou ti, kteří se o jeho dítě fakticky starají a poskytují mu střechu nad hlavou. V důsledku tohoto odlišného vnímání může mít zařízení lepší výchozí pozici pro práci s rodinou než OSPOD a někdy může být dokonce jedinou institucí, se kterou rodina komunikuje. Tuto příležitost je třeba využít, nespoléhat se pouze na OSPOD ani být aktivní pouze tehdy, když je OSPOD zcela nečinný, ale aktivně vybízet rodinu dítěte ke spolupráci.¹⁶

Opatření:

- 6) zaměřit se na to, jak dítě hovoří o rodiči, aktivně se ptát na jeho přání a tužby ve vztahu k rodiči, na jeho prožívání odloučení, jak na rodiče reaguje přes telefon, na návštěvě; zaměřit se na popis chování rodiče, četnost telefonátů, návštěv, chování rodiče k dítěti během návštěv, reagování na jeho potřeby, vysvětlování situace apod.; toto hodnocení zasílat OSPOD (průběžně),**
- 7) systematicky pracovat s rodinami chlapců, ve spolupráci s OSPOD jim poskytovat adekvátní podporu (průběžně).**

4. Vzhled pokojů

Zařízení by mělo splňovat materiální, technické a hygienické podmínky odpovídající jeho kapacitě a potřebám umístěných dětí.¹⁷

¹⁶ Viz např. VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. Zpráva z návštěv zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc [online]. Brno: KVOP, 2019 [cit. 2. 8. 2021]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/19-2015-NZ_SZ_ZDVOP.pdf, s. 28 a násl.

¹⁷ Standard kvality č. 5.1 (Výnos ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 5/2016, kterým se stanoví standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči).

Zařízení tento standard splňovalo. Většina pokojů však v době návštěvy vypadala, jako by se zde chlapci nastěhovali teprve před týdnem a ještě se nezabydleli – na stěnách a policích nebyly až na výjimky skoro žádné individualizované prvky.

Obrázek 3: Pokoj chlapců na bytě č. 4

Jedná se zdánlivě o maličkost, avšak i ta může ovlivňovat psychiku chlapců. Mám za to, že by pro chlapce bylo jednodušší cítit se v pokoji jako „doma“, pokud by byl rozpoznatelný od pokojů druhých.

Personál během návštěvy uváděl, že chlapci si pokoje vyzdobit mohou, ale pro většinu z nich to není priorita. Doporučuji chlapce k tomuto motivovat a s výzdobou a individualizací jejich místa a prostoru jim pomoci.

Na druhou stranu musím ocenit výzdobu společných prostor bytů, např. pomocí akvárií, která velmi zútulňují celý obývací prostor. Za dobrou praxi považuji rovněž vžitě a používané označení jednotlivých skupin jako „byty“, což podle mého názoru pomáhá upozadovat ústavní charakter zařízení.

Opatření:

- 8) pomoci dětem s výzdobou a individualizací jejich pokojů dle jejich osobnosti (průběžně).**

Přehled opatření k nápravě

Bezodkladně	<ul style="list-style-type: none">začít s cílenou, pravidelnou a opakovanou psychologickou prací s dětmi, zaměřenou zvláště na dovednost dětí diferenciovat emoce, pocity a nálady a na ně navazující chování (opatření č. 1)
Do 1 měsíce	<ul style="list-style-type: none">přesunou skříňky chlapců do jejich pokojů (opatření č. 4)
Průběžně	<ul style="list-style-type: none">při psychologické práci s dítětem používat vhodných metod, které se nesoustředí pouze na verbální složku (opatření č. 2)realizovat částečný nákup osobního oděvu, obuvi a darů (případně i hygienických potřeb či dalšího drogistického zboží) společně s dětmi (opatření č. 3)učit chlapce zacházet s klíči od uzamykatelných skříněk a dát jim možnost mít je při sobě (opatření č. 5)zaměřit se na to, jak dítě hovoří o rodiči, aktivně se ptát na jeho přání a tužby ve vztahu k rodiči, na jeho prožívání odloučení, jak na rodiče reaguje přes telefon, na návštěvě; zaměřit se na popis chování rodiče, četnost telefonátů, návštěv, chování rodiče k dítěti během návštěv, reagování na jeho potřeby, vysvětlování situace apod.; toto hodnocení zasílat OSPOD (opatření č. 6)systematicky pracovat s rodinami chlapců, ve spolupráci s OSPOD jim poskytovat adekvátní podporu (opatření č. 7)pomoci dětem s výzdobou a individualizací jejich pokojů dle jejich osobnosti (opatření č. 8)